

(الله)

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه زهرائیه (سلام الله علیها)

شهرستان نجف آباد

تحقيق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

منشور اخلاقی نسل جوان در سیره امام صادق (علیه السلام)

استاد راهنما:

سرکار خانم رضایی

استاد داور:

سرکار خانم منانی

پژوهشگر:

زهرا شجاعی

خرداد ۱۳۹۲

(ب)

چکیده

جوانان به عنوان سرمایه های ارزشمند یک جامعه قلمداد می شوند دشمنان نیز به خوبی به این موضوع بی برده اند و در صدد انحرافات اخلاقی جوانان از طریق تغییر عقاید و به طبع آن تغییر رفتار و تقلید های نادرست هستند در حالی که ائمه اطهار (علیهم السلام) اهمیت ویژه ای برای جوانان قائل بودند و راهکارهای بسیاری در تمام شئون زندگی یک جوان ارائه داده اند و قطعاً جوانان با به کار گیری این راهکارها قله های موفقیت را به خوبی طی کرده و از آسیب ها و انحرافات اخلاقی مصون خواهند بود. در این تحقیق به بررسی منشور اخلاقی نسل جوان در سیره ای امام صادق (علیه السلام) پرداخته شده است. که طی چهار فصل به بررسی سخنان امام صادق (علیه السلام) در باب اخلاق فردی جوان چون عبادت و ازدواج و شغل و ... و اخلاق اجتماعی آن ها مثل لزوم معاشرت و صله رحم و اخلاق در خانواده و... و حقوق اخلاقی جوانان مثل رفتار نیکو با آن ها، سعی در ازدواج جوانان و ... پرداخته شده است.

تحقیق ارائه شده بیشتر از راه نقلی به این موضوع پرداخته و روایات زیادی در مورد اخلاق فردی و اجتماعی نسل جوان و حقوق اخلاقی آن ها وارد شده است، همچنین از دیدگاه عقلا و نیز چون امامان معصوم به دور از هر گونه خطأ و اشتباه در قول و عمل هستند، پیروی از دستورات و عمل به فرامین آن ها موجبات سعادت و خوشبختی جوانان را فراهم میکند

برای ایجاد یک جامعه ای اخلاقی، باید اخلاق فردی و اجتماعی در مکتب اسلام را به جوانان آموزش داد و آن ها را با سخنان ناب و گهر بار ائمه علیهم السلام آشنا کرد و از میان ائمه علیهم السلام بیشترین سخنان از امام صادق (علیه السلام) به ما رسیده است. ایشان با تاسیس دانشگاه جعفری، جوانان زیادی را در زمینه ای اخلاق، پرورش داده اند و راهکارهای بسیاری را برای جوانان امروز ارائه داده اند. بنابراین جوانان با بکار بستن سفارش ها و توصیه های ایشان در زندگی فردی و اجتماعی خود، می توانند خود را در مسیر رشد و تعالی قرار دهند در نتیجه می توان جامعه ای سالم و به دور از آلودگی ها و رذایل اخلاقی داشته باشیم.

کلید واژه ها: منشور، اخلاق، نسل، جوان، سیره

(الف)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه.....
۱.....	بخش اول: کلیات و مفهوم شناسی.....
۲.....	فصل اول: کلیات.....
۳.....	۴-۱ - تعریف و تبیین.....
۴.....	۴-۲-۱ اهمیت و ضرورت موضوع.....
۵.....	۴-۳-۱ اهداف و فواید تحقیق.....
۵.....	۴-۴ پژوهش.....
۶.....	۴-۵-۱ سوال اصلی:.....
۶.....	۴-۵-۲-۱ سوالات فرعی.....
۷.....	۴-۶-۱ فرضیه تحقیق.....
۷.....	۴-۸-۱ روش پژوهش.....
۷.....	۴-۹-۱ ساختار و محدوده تحقیق.....
۷.....	۴-۱۰-۱ واژگان کلیدی.....
۹.....	۴-۱۱-۱ مشکلات و موانع تحقیق.....
۱۰.....	فصل دوم: مفهوم شناسی.....
۱۱.....	۴-۱۲-۱ تعریف اصطلاحات.....
۱۳.....	۴-۱۲-۲ تاریخچه.....
۱۵.....	بخش دوم: منشور اخلاقی نسل جوان در سیره امام صادق(علیه السلام).....
۱۶.....	فصل اول: اخلاق فردی نسل جوان در سیره امام صادق(علیه السلام).....
۱۷.....	۴-۱ خود شناسی.....
۱۸.....	۴-۱-۱ رابطه خود شناسی و تهذیب نفس جوانان.....

(ب)

۱۹	۲-۱-۱ خدا شناسی، ثمره خود شناسی.....
۲۰	۲-۱ تقوای رکن اساسی اخلاق.....
۲۰	۳-۱ تائیله رئایش و عبادت بر پرورش روح جوان.....
۲۲	۳-۱-۱ نماز نمود بر تربیت اخلاق.....
۲۴	۳-۱-۳-۱ آثار نماز شب بر خوش خلقی.....
۲۵	آرامش روحی:.....
۲۵	سلامتی جسم:.....
۲۷	۳-۲-۱ روزه و کاهش جرائم اخلاقی.....
۲۷	۳-۳-۱ قرآن پناهگاه جوانان.....
۲۸	۴-۳-۱ پناهگاهی دیگر.....
۲۹	۴-۱ اعتدال و میانه روی.....
۲۹	۴-۱-۱ عبادت.....
۳۰	۳-۲-۱ انفاق.....
۳۱	۴-۱ خوارک.....
۳۱	۴-۴-۱ خواب.....
۳۱	۴-۴-۱ گفتار.....
۳۱	۴-۴-۱ مخارج زندگی.....
۳۲	۵-۱ ضرورت ازدواج در تکامل اخلاق جوانان.....
۳۴	۵-۱-۱ توکل در ازدواج.....
۳۴	۵-۱-۲-۱ محاره‌های اخلاقی انتخاب همسر.....
۳۴	۵-۱-۲-۱ دین دار بودن.....
۳۴	۵-۱-۲-۱ اخلاق نیکو.....
۳۵	۵-۱-۶ تاثیر آموزه‌های دیری بر اخلاق.....
۳۶	۷-۱ لزوم کار و کوشش در زندگی جوان.....
۳۷	۷-۱-۱ دید الهی به ثروت اندوزی.....
۳۸	۷-۱-۲ بهترین شغل.....

۳۹.....	۱-۸-۱ کمیگاه های جدی شیطانی در مسیر اخلاق جوانان.....
۳۹.....	۱-۸-۱ ماهواره.....
۳۹.....	۲-۸-۱ اینترنت.....
۴۰.....	۳-۸-۱ نگاه آلوده.....
۴۱.....	فصل دوم: اخلاق اجتماعی نسل جوان در سیوهه‌ی امام صادق (علیه السلام)
۴۲.....	۲-۱-۱-۲ اخلاق در معاشرت.....
۴۳.....	۲-۱-۲ آداب معاشرت.....
۴۳.....	۱-۲-۲ سلام سنت نیکوی اسلامی.....
۴۴.....	۱-۱-۲-۲ سلام نشانه برتری.....
۴۴.....	۳-۲-۲ خوش رویی.....
۴۵.....	۳-۲-۲ رعایت ادب.....
۴۵.....	۴-۲-۲ اجازه ورود.....
۴۶.....	۵-۲-۲ همسایه داری.....
۴۷.....	۶-۲-۲ زیارت و صله رحم.....
۴۷.....	۶-۲-۲ آثار مثبت صله رحم.....
۴۸.....	۲-۶-۲-۲ مرز صله رحم.....
۴۸.....	۷-۲-۲ عیادت بیمار.....
۴۸.....	۱-۷-۲-۲ آداب عیادت بیمار.....
۴۹.....	۲-۷-۲-۲ کوتاه کردن دیدار.....
۴۹.....	۲-۲-۲ امانت داری.....
۵۰.....	۱-۲-۲ امانتداری نشانه‌ی ایمان واقعی.....
۵۱.....	۳-۲ جوان ورفاقت.....
۵۲.....	۱-۳-۲-۱-میانه روی در دوستی.....
۵۲.....	۲-۳-۲ آزمودن دوست.....
۵۲.....	۴-۲ اخلاق خانوادگی.....
۵۳.....	۱-۴-۲ ضرورت اخلاق نیکوی جوانان در خانواده.....

پیشنهادات

- ١ - آشنا کردن هر چه بیشتر جوانان با سیره اهل‌البیت(علیهم‌السلام) و مخصوصاً امام صادق(علیه‌السلام).
- ٢ - تهییه مطالب این تحقیق به صورت برو شور، و در اختیار دانشگاه‌ها و دبیرستان‌ها و ... قرار دادن به منظور هر چه بهتر شدن اخلاق جوانان.
- ٣ - به صورت یک نظریه در آوردن روایاتی را که امام صادق (علیه‌السلام) در مورد مسائل جوانان بیان نموده اند و در کنار نظریه‌های دانشمندان غربی قرار دادن.
- ٤ - مقایسه نظرات امام صادق(علیه‌السلام) با نظرات دیگر دانشمندان و روانشناسان بزرگ و بی‌بردن به جامعیت و اهمیت سخنان ایشان.
- ٥ - در اختیار والدین قرار دادن روایات مربوط به حقوق اخلاقی جوانان و وظایف والدین، به منظور داشتن ارتباطی شایسته و سالم با جوانان خود.
- ٦ - به صورت کتابی در آوردن روایات کاربردی حضرت را در زندگی جوانان و گذراندن آن‌ها به صورت واحد درسی در مراکز آموزشی.

فهرست منابع

منابع فارسی

قرآن کریم

- ۱- آذر نوش، آذر تاش، **فرهنگ معاصر عربی-فارسی**، نشر نی، چاپ سوم، ۱۳۸۲
- ۲- ابن بابویه، محمد بن علی، **علل الشرايع**، ترجمه سید محمد جواد ذهنه تهرانی، ج ۲، انتشارات امیر المؤمنین، چاپ اول، ۱۳۸۰
- ۳- اکبری، محمدرضا، **تحلیلی نو و عملی از حجاب در عصر حاضر**، انتشارات پیام عترت، چاپ دوم، ۱۳۷۴
- ۴- الهامی نیا، علی اصغر، **اخلاق سیاسی**، انتشارات نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت بسیج، چاپ اول، ۱۳۸۰.
- ۵-----، **اخلاق عملی**، سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع، ۱۳۸۳.
- ۶- باقری طالقانی و ناصری نژاد، برای تمام خانواده ها، جلد ۱، انتشارات نصایح، چاپ دوم، ۱۳۸۶
- ۷- جوادی آملی، عبدالله، **اخلاق کارگزاران در حکومت اسلامی**، نشر فرهنگ رجا، چاپ اول، بی تا.
- ۸- حاجیان، مظفر، **راهنمای دوست**، انتشارات همای رحمت، چاپ سوم، ۱۳۷۹
- ۹- حسینی کهلانی، نعمت الله، آینه جوانان و آیین جوانمردی، انتشارات عصر انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۸
- ۱۰- حسینی دشتی، مصطفی، **معارف و معاریف**، ج ۵، انتشارات آرایه، چاپ امین، ۱۳۶۹
- ۱۱- حسین زاده، علی، **همسران سازگار**، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، چاپ هشتم، ۱۳۸۸
- ۱۲- حسینی، داوود، **روابط سالم در خانواده**، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، چاپ دوازدهم، ۱۳۸۸
- ۱۳- حیدری، مجتبی، **ازدواج**، ج ۱، چاپ ونشر بین الملل، چاپ دوم، ۱۳۹۱
- ۱۴- خلیلیان اشکرדי، محمدجمال، **فرهنگ اسلامی و توسعه اقتصادی**، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۳

- ۱۵- دستغیب، عبدالحسین، گناهان کبیره، بی جا، بی تا.
- ۱۶- رحمتی شهرضا، محمد، مبارزه با اسراف اصلاح الگوی مصرف، منشور وحی، چاپ اول، ۱۳۸۸.
- ۱۷- ری شهری، محمد، میزان الحكمه، قم: دارالحدیث، ویرایش دوم، ۱۳۸۵
- ۱۸- سلیمانی فر، ثریا، بررسی شخصیت جوان از دیدگاه قرآن، حدیث و علم روانشناسی انتشارات فرهنگ، مکتوب، چاپ چهارم، ۱۳۸۸.
- ۱۹- شاه حسینی، محمد حسین، نگاه تو، انتشارات مشهور، چاپ اول، ۱۳۸۰.
- ۲۰- شمس الدین، مهدی، اخلاق اسلامی در برخورد های اجتماعی، نشر شفق، چاپ اول، ۱۳۶۹.
- ۲۱- صحفی، محمد، تعالیم آسمانی اسلام، انتشارات اهل بیت علیهم السلام، چاپ اول، ۱۳۷۲.
- ۲۲- طبرسی، حسن ابن فضل، مکارم الاخلاق، نشر شریف رضی، چاپ چهارم، ۱۳۰۷ قمری.
- ۲۳- طوسی، محمد بن الحسن، تهذیب الاحکام، ج^ع، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۳۰۷ قمری.
- ۲۴- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، کتابخانه ابن سینا، تهران: چاپخانه سپهر، چاپ شانزدهم، بی تا.
- ۲۵- غفاری، محمود، اسرار پژوهشی نماز شب، انتشارات شهاب الدین، چاپ دوم، ۱۳۸۴.
- ۲۶- فلسفی، علامه، گفتار فلسفی، سازمان چاپ دانشگاه، ۱۳۴۸.
- ۲۷- قائمی، علی، اخلاق و معاشرت در اسلام، انتشارات امیری، چاپ ششم، بی تا.
- ۲۸- گروه پژوهشی علوم و حدیث دانشگاه رضوی، فرهنگ اجتماعی در آموزه های دینی، چاپ سوم، ۱۳۸۸.
- ۲۹- محدثی، جواد، راه زندگی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۳.
- ۳۰- محقق زاده، حامد، راهنمایی و مشاوره، چاپ ونشر بین الملل، چاپ سوم ۱۳۹۱.
- ۳۱- مروجی طبسی، محمد جواد، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت.

۳۲-امام صادق(علیه السلام)، **مصباح الشریعه**، ترجمه مصطفوی، چاپخانه اعتماد، چاپ اول، ۱۳۸۲.

۳۳-مطهری، مرتضی، **انسان در قرآن**، انتشارات صدرا، بی‌تا.

۳۴-----،**مسئله حجاب**، انتشارات صدرا، ۱۳۶۸.

۳۵-مظاهري، حسين، **اخلاق و خود سازی**، انتشارات شركت گابان چاپ، چاپ اول، ۱۳۷۵.

۳۶-معین، محمد، **فرهنگ فارسی معین**، چاپخانه حیدری، چاپ اول، ۱۳۸۲.

۳۷-مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، ج ۱۴، دارالکتب الاسلامیه، چاپ ۲۹، ۱۳۸۶.

۳۸-----، **اخلاق در قرآن**، ج ۱، انتشارات نسل جوان، چاپ دوم، ۱۳۷۷.

۳۹-مهدوی کنی، محمد رضا، نقطه‌های آغاز در اخلاق عملی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ بیست و دوم.

منابع عربی

۴۰-ابن بابویه، محمد بن علی، **الخصال**، ج ۱، جامعه المدرسین، چاپ اول، ۱۴۰۹ قمری

۴۱-حرعاملی، محمد بن حسن، **وسائل الشیعه**، ج ۱، موسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ اول، ۱۴۰۹ قمری.

۴۲-فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، **الواfi**، ج ۱۷، کتابخانه امیرالمؤمنین، چاپ اول، ۱۴۰۶ قمری

۴۳-طوسی، محمد بن الحسن، **تهذیب الاحکام**، ج ۶، دارالکتب الشیعه، چاپ چهارم، ۱۳۰۷.

۴۴-کلینی، یعقوب بن اسحاق، **أصول کافی**، ج ۴، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷.

۴۵-مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، **بحار الانوار**، ج ۱۰۰، ۲۱، ۲۷، ۶۷، ۷۵، دارالاحیاء التراث العربي، چاپ دوم، ۱۴۰۳.

۴۶-نوری، حسين بن محمد تقی، **مستدرک الوسائل**، موسسه آل البيت، چاپ اول، ۱۴۰۸.

منابع اینترنتی

Http://iec-md.org/khanevadeh/imam_sadig_manshor_nasl_gavaan.html-۴۷

<http://portal.nlai.ir/daka/wiki%d9%85%do%86%d8%b4%d9%88%b1.aspx>-۴۸